

HETE PEPER

Een voorstelling met wajang, zang en dans. Over de dekolonisatie-oorlog. Het Volksoperahuis maakte het muziektheaterstuk *Hete peper* in samenwerking met het Papermoon Puppet Theatre in Yogyakarta. Want die geschiedenis is van ons allemaal. Moesson sprak met regisseur Kees Scholten.

Door Sjors Bos

Nederlandse en Indonesische theatermakers die samen een stuk maken over de dekolonisatie-oorlog in Indonesië. Een in de vergetelheid geraakte periode in de Indonesische geschiedenis verteld door Nederlandse én Indonesische ogen. In het muziektheaterstuk *Hete Peper* van het Volksoperahuis en het Papermoon Puppet Theatre uit Yogyakarta loopt een Spoorloos-achtige speurtocht uit in een liefdesgeschiedenis met een dramatische ontknoping.

Het komt in zoveel families voor: een vader of grootvader die in Nederlands-Indië in het KNIL heeft gediend. Getekend door de dekolonisatieoorlog, getraumatiseerd door het geweld. *Hete Peper*, een muziektheaterstuk van Kees Scholten en de Indische Jeff Hofmeister, gaat over de reis die de Nederlander Eric Coen naar Indonesië maakt. Hij is op zoek naar het verhaal van vader en bezoekt de resten van de suikerfabriek waar zijn ouders tientallen jaren de scepter over zwaaiden. Het verhaal achter het zwijgen van zijn vader hoopt hij te ontdekken bij de suikeronderneming op Java. De oude suikerfabriek bestaat niet meer. Maar bij wat er van de fabriek over is, ontmoet hij een stokoude Javaanse man die zijn vader nog

gekend heeft. Net als zijn eigen vader hult hij zich in stilzwijgen. Door tussenkomst van de kleindochter van de oude man komen er echter snippers los van de heftige liefdesgeschiedenis van zijn vader.

Gedeeld verleden

Wie denkt dat *Hete Peper* een stuk is dat alleen de Indonesische of enkel de Nederlandse of Indische kant van de dekolonisatieoorlog vertelt, heeft het mis. Kees Scholten en Jeff Hofmeister gaan in hun serie theaterstukken over het koloniale verleden van Nederland juist op zoek naar het gedeelde verleden van de oud-koloniën en het oude vaderland. Kees Scholten: 'We vonden het belangrijk om dit verhaal samen te vertellen. De dekolonisatiegeschiedenis is er een van twee landen. Die moet je dan eigenlijk ook samen vertellen. We zijn daarom ook op zoek gegaan naar een partner in Indonesië. Dat bleek makkelijker gezegd dan gedaan. De zoektocht naar een partner verliep moeizaam. De periode 1945-1949 is een blinde vlek in de Indonesische nationale geschiedenis. Op 17 augustus 1945 werd de onafhankelijkheid uitgeroepen en de volgende belangrijke momenten zijn de communistenmoorden en de staatsgreep van 1965 en de val van

Soeharto in 1998. De bersiap-tijd wordt door veel Indonesiërs afgedaan als tempo doeloe. Uiteindelijk kwamen we terecht bij het Papermoon Puppet Theatre uit Yogyakarta. Dat klikte direct. Zowel op persoonlijk vlak als artistiek. Zij maken poppentheater met levensgrote poppen en hadden eerder al een stuk over de communistenmoorden van 1965 gemaakt.'

Hoewel het stuk zich zeventig jaar geleden afspeelt, is het geen geschiedenisles. 'Het IS niet de bedoeling om mensen met historische feiten te overladen. Het stuk laat wel zien hoe verleden en heden samensmelten. Hoe alles wat er ooit gebeurd is, de wereld vandaag tekent. Het gaat over vergeving, liefde en innerlijke stilte.' Voor het verhaal lieten ze zich inspireren door het liefde van Saidjah en Adinda uit de *Max Havelaar*. Daarnaast wilden ze onderzoeken hoe de dekolonisatiejaren door Indonesische ogen werden gezien.

Samen schrijven

Hoewel Jeff en Kees al een aardig beeld hadden van het verhaal dat ze wilden vertellen, heeft het Papermoon Theater veel invloed gehad op het uiteindelijke verhaal. Zowel

qua vorm als inhoud. Kees: 'Dat was een leerzame ervaring. Niet alleen doordat we een beter inzicht kregen in de Indonesische kant van het verhaal. Maar ook door stil te staan bij de vraag: hoe ga je met een gedeeld verleden, met meerdere kanten van het verhaal om. Ook de manier van werken was leerzaam. Ria, artistiek leidster van het Papermoon Theater, zei op de eerste dag "Ik ben benieuwd wat de oude man gaat zeggen." Dat is een totaal andere manier van kijken naar een karakter. Wij zijn gewend van te voren op te schrijven wat iemand gaat zeggen. In Indonesië werd het karakter echt

als een op zichzelf staand iemand gezien.' Maar ook de manier waarop theater wordt gemaakt en beleefd is heel anders dan Kees in Nederland gewend is. 'In Nederland schrijf en repeteer je een half jaar, speelt een stuk of tien try-outs en dan ga je voor een langere periode de theaters langs. In Indonesië werkt dat anders. Daar repeteer je een half jaar voor een voorstelling die je maar twee of drie keer speelt. We spelen *Hete Peper*, wat drietalig is (Indonesisch, Engels en Nederlands) drie keer in Yogyakarta. Ik moet zeggen: door dat kleine aantal voorstellingen voelde het soms net als vroeger, toen ik een schooloptreden

deed. Wat dat betreft ben ik blij dat we vanaf maart de voorstelling nog een twintigtal keer in Nederland spelen.'

Een stil gemoed

Is Kees Scholten niet bang voor de reacties in Nederland? *Hete Peper* is een stuk waarin Poncke Princen even voorkomt. Een stuk waarin de geslepen bamboesperen en KNIL-militairen oog in oog met elkaar komen te staan. En ook het verhaal van de gewone mensen, Indonesiërs én Indo's die tijdens de dekolonisatieoorlog het hoofd boven water probeerden te houden, komt aan bod.

IWAN EFFENDI

NINA VAN HARTSKAMP

NINA VAN HARTSKAMP

Scholten: 'Het zou best kunnen dat mensen emotioneel reageren op dit stuk. Ik weet vrijwel zeker dat dat gaat gebeuren. Ik hoop vooral dat mensen onbevooroordeeld naar het theater gaan en het verhaal de ruimte geven om zich te vertellen en om het te laten landen. Dat ze even het wat-vind-ik-ervan uit weten te zetten. Het zou mooi zijn wanneer mensen het theater verlaten met een stil gemoed. Net als in de wajang. Spreken door te zwijgen. Weten wat de ander vertelt, zonder woorden. Wanneer we dat bereiken is het stuk voor ons geslaagd.' ■

Hete peper van het Volksoperahuis gaat op 13 maart in première in Theater Ins Blau in Leiden. En toert tot en met eind april door Nederland.

Speeldata

- 11-13 maart - Theater Ins Blau (Leiden)
- 14 maart - Schouwburg Kunstmin (Dordrecht)
- 17-18 maart - Corrosia Stad (Almere)
- 19 maart - Studio Tilburg (Tilburg)
- 21 maart - Theater de Verbeelding (Purmerend)
- 26 maart - Theater Concordia (Enschede)
- 27-28 maart - Toneelschuur (Haarlem)
- 31 maart - Parkstad Limburg Theaters (Heerlen)

Meer informatie: www.volksoperahuis.nl